

**แนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ของปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายทองเปลว กองจันทร์)
มอบเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2563 เวลา 9.30 น.
ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (134-135)**

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรยึดโยงกับยุทธศาสตร์ชาตินโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยมีการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการและการบริการเกษตรกรและประชาชน รวมทั้ง งานที่เป็นภารกิจเฉพาะ เช่น เรื่องน้ำ ดิน ปศุสัตว์ และประมง โดยมีการดำเนินงานตามภารกิจของกรมภายใต้การกำกับดูแลของหัวหน้าส่วนราชการสามารถขับเคลื่อนได้เป็นอย่างดี แต่การขับเคลื่อนงานในเชิงบูรณาการของกระทรวงเป็นไปได้ช้า เกิดผลสัมฤทธิ์ไม่ชัดเจน โดยการมอบแนวทางการขับเคลื่อนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในปี 2564 นี้ จะขอสร้างความเข้าใจและมองให้เห็นภาพเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดการทำงานที่เป็นเอกภาพ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ความเชื่อมโยงของนโยบายสำคัญกับภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดวิสัยทัศน์ “ภาคเกษตรมั่นคง เกษตรกรมีกิน ทรัพยากรเกษตรยั่งยืน” ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับแผนระดับ 1 ระดับ 2 และ ระดับ 3 ดังนี้

แผนระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มียุทธศาสตร์ 6 ด้าน โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวข้อง 5 ด้าน ประกอบด้วย ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนระดับ 2 มี 4 แผน โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งหมด 23 ประเด็น กระทรวงเกี่ยวข้อง 16 ประเด็น 2) แผนการปฏิรูปประเทศ มี 13 ด้าน กระทรวงเกี่ยวข้อง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม และด้านพลังงาน 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มี 10 ยุทธศาสตร์ กระทรวงเกี่ยวข้องทั้งหมด และ 4) แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ มีทั้งหมด 19 แผน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกี่ยวข้อง 12 แผน

แผนระดับ 3 แผนปฏิบัติราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 - 2565) มี 5 กลยุทธ์ คือ 1) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมูลค่าสินค้าเกษตร 3) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตร 4) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการของกระทรวง
4 ตัวชี้วัดสำคัญ คือ

- 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.8
- 2) ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.2
- 3) เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
- 4) พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าปีละ 350,000 ไร่

ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงต้องร่วมกันขับเคลื่อนและพัฒนาภาคเกษตรเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายตัวชี้วัดภายในปี 2565

นอกจากความเกี่ยวข้องและความเชื่อมโยงแผนทั้ง 3 ระดับดังกล่าว ทุกหน่วยงานในสังกัดต้องให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านเกษตร 4 เรื่องสำคัญ คือ 1) เพิ่มรายได้ เพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาสินค้า พัฒนาเกษตรกร และส่งเสริมปศุสัตว์และประมง 2) สร้างความเข้มแข็งให้วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ กลุ่มผู้นำสตรี 3) ยกย่องรายได้เกษตรกรระดับรากหญ้า 4) ปรับปรุงระบบที่ทำกินและการบริหารจัดการน้ำ รวมทั้ง เร่งดำเนินการตามนโยบายสำคัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่กำหนดไว้ 8 เรื่องสำคัญ ประกอบด้วย 1) เกษตรกรรมยั่งยืน 2) แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 3) ข้อมูลด้านการเกษตร 4) การประมงยั่งยืน 5) ตลาดนำการผลิต 6) ลดต้นทุนการผลิต 7) พัฒนา ศพก. และ 8) บริหารจัดการแหล่งน้ำ

2. การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร

ตามแผนแม่บทฯ 23 ประเด็นดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในประเด็นการเกษตร มีแผนย่อยทั้งหมด 6 แผนย่อย ซึ่งเป็นภารกิจที่ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงได้ร่วมดำเนินงาน ผลักดันให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดที่กำหนด จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและผลตัวชี้วัดตั้งแต่ปี 2561-2563 แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2564 และจุดเน้นที่จะเป็นแนวทางให้ทุกหน่วยงานเร่งผลักดันและเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณประจำปี 2565 ดังนี้

2.1 เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น มุ่งเน้นการพัฒนาต่อยอดหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นในแต่ละพื้นที่ โดยมีตัวชี้วัดคือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ร้อยละ 3 ผลการดำเนินงานในปี 2563 มีการติดตามข้อมูลการดำเนินงานในสินค้าหลากหลายชนิด โดยผลการประเมินได้ร้อยละ 3.91 มากกว่าค่าเป้าหมาย แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดการดำเนินงานพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมการผลิตแต่เป้าหมายเกษตรกรลดลง การพัฒนาพื้นที่ แต่ยังคงขาดการดำเนินการเรื่องฐานข้อมูล และการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ทั้งนี้ ในปี 2565 ขอให้มุ่งเน้นการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ยกย่องความสามารถของเกษตรกรและชุมชน สร้างอัตลักษณ์ของสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยเรื่องราว (Story) เพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยมอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน แผนงาน/โครงการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง ให้เห็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม

2.2 เกษตรปลอดภัย การผลิตสินค้าเกษตรจะต้องมีการปรับตัวเข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐาน ตัวชี้วัดคือ อัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยร้อยละ 3 โดยผลการดำเนินงานที่ผ่านมาที่ สศช. ประเมินมีการขยายพื้นที่สินค้าเกษตรปลอดภัยเพิ่มขึ้น ซึ่งยังไม่ตรงกับตัวชี้วัดที่กำหนด และตัวชี้วัดดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร ได้ ร้อยละ 98.17 ในปี 2562 มีการส่งเสริมการผลิต การพัฒนาสินค้า โดยในปี 2565 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องบูรณาการร่วมกันในการลด ละ เลิกการใช้สารเคมี พัฒนาระบบคุณภาพมาตรฐาน และระบบการตรวจรับรอง ทั้งนี้ ได้รับการประสานจากผู้ประกอบการว่ามีสินค้าจิ้งหรีดที่ถูกกักกันที่ท่าเรือของสหรัฐและเม็กซิโกเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้สินค้าเกิดความเสียหาย โดยปัจจุบันสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติอยู่ระหว่างการเจรจา ซึ่งในกรณีดังกล่าวกระทรวงต้องเร่งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว ดังนั้น หน่วยงานควรวิเคราะห์เพื่อพัฒนาปรับปรุงกระบวนการขั้นตอนการทำงานให้ “รวดเร็ว ถูกต้อง และตรงเป้าในทุกมิติ”

2.3 เกษตรชีวภาพ ให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดคืออัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพร้อยละ 3 และจำนวนวิสาหกิจการเกษตรขนาดกลางและเล็ก และผลิตภัณฑ์จากฐานชีวภาพ 1 ตำบล 1 วิสาหกิจ ผลการดำเนินการในปี 2562 มีแนวโน้มลดลง ปี 2563 อยู่ระหว่างการประเมิน โดยจุดเน้นในปีงบประมาณ 2565 ขอให้มุ่งส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปพืชสมุนไพร ส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์เกษตรชีวภาพ

2.4 เกษตรแปรรูป เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เกษตร ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร ตัวชี้วัดคืออัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ร้อยละ 3 ปี 2563 อยู่ระหว่างการประเมิน โดยจุดเน้นในปีงบประมาณ 2565 คือ พัฒนาและใช้วัตถุดิบและผลิตผลทางการเกษตรที่เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการแปรรูปในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ส่งเสริมการแปรรูปโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ทันสมัย สนับสนุนการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเป็นสำคัญ

2.5 เกษตรอัจฉริยะ เป็นระบบการเกษตรที่ชาญฉลาด ซึ่งจะต้องเริ่มต้นจากการมีข้อมูลทางการเกษตร ประกอบกับระบบเทคโนโลยี และแบบจำลองต่าง ๆ ตัวชี้วัดคือ มูลค่าสินค้าที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 และผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ปี 2563 อยู่ระหว่างการประเมิน การดำเนินการที่ผ่านมาระหว่างมีการส่งเสริมการผลิต ระบบข้อมูล และการพัฒนากระบวนการผลิต ทั้งนี้ จากการประชุมคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ รองนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กระทรวงกำกับดูแลการคาดการณ์ผลผลิตข้าวให้มีความถูกต้องแม่นยำ จุดเน้นในปีงบประมาณ 2565 คือ การให้เกษตรกรและหน่วยงานเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลระบบเทคโนโลยีและ Applications ต่าง ๆ และเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

2.6 การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร ตัวชี้วัดคือมูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และสถาบันเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความเข้มแข็งในระดับมาตรฐานเพิ่มขึ้น ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจ ในปีงบประมาณ 2565 มุ่งเน้นในประเด็นการอนุรักษ์ การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเครือข่าย ตลอดจนการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการพัฒนาโลจิสติกส์รวมทั้งเน้นการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3. ผลตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ. 2563 – 2565)

แผนปฏิบัติการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) กำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานในการขับเคลื่อนด้านการเกษตร 4 ตัวชี้วัด โดยมีผลตัวชี้วัดในปี 2563 ดังนี้

- 1) ผลิตภัณฑัวมลรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ผลปี 2562 ลดลงร้อยละ 0.2 ปี 2563 ไตรมาส 3 ลดลงร้อยละ 0.9 โดยปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาส 2 ที่ลดลงร้อยละ 3.3
- 2) ผลิตภาพการผลิตภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.2 อยู่ระหว่างการประเมิน
- 3) เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี อยู่ระหว่างการประเมิน
- 4) พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าปีละ 350,000 ไร่ โดยผลการพัฒนาพื้นที่ชลประทานมาจากการก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ซึ่งผลการดำเนินงานในปี 2561 เพิ่มพื้นที่ได้ 379,446 ไร่ ปี 2562 เพิ่มพื้นที่ได้ 361,484 ไร่ และปี 2563 เพิ่มพื้นที่ได้ 176,968 ไร่

จากภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีความเชื่อมโยงและร่วมผลักดันเป้าหมายแผนระดับ 1 ระดับ 2 โดยเฉพาะแผนแม่บทฯ ประเด็นการเกษตรที่กระทรวงเป็นหน่วยขับเคลื่อนหลัก ซึ่งผลการดำเนินงานและผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนแม่บทฯ ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด บางตัวชี้วัดมีการเก็บผลไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2564 กระทรวงต้องเร่งสร้างความชัดเจนในการทำงาน ทั้งนิยามความหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด แนวทางการขับเคลื่อน แผนงาน/โครงการที่ควรดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ในเบื้องต้นขอให้ทุกหน่วยงานพิจารณาเสนอโครงการในปีงบประมาณ 2565 ตามแนวทางและจุดเน้นในแต่ละแผนแม่บทฯ

4. มุมมองต่อภาคเกษตรในปัจจุบัน

จุดอ่อน

○ เกษตรกร ส่วนใหญ่สูญเสีย ขาดเทคโนโลยี นวัตกรรม องค์ความรู้ ทำให้การผลิตขาดประสิทธิภาพ รายได้น้อย โดยเฉพาะเรื่องที่ดินทำกินโดยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นเจ้าของ ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายและโครงการในการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกรมาอย่างต่อเนื่อง

- สถาบันเกษตรกร ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กรยังไม่ดีพอ กระบวนการทำงานไม่ทันสมัย ไม่เข้มแข็ง
- กระบวนการผลิต (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) แยกส่วนทำ ผลผลิตไม่ตรงตามความต้องการ ผลผลิต

ส่วนใหญ่ยังไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน

○ การทำงานของกระทรวง การสื่อสารนโยบายของกระทรวงไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความมุ่งมั่น และไม่บูรณาการ

จุดแข็ง

○ ภูมิศาสตร์เหมาะสมในการทำเกษตร มีแหล่งน้ำ สภาพอากาศที่เหมาะสม มีน้ำฝน แหล่งกักเก็บน้ำ ดินดี พันธุ์พืชดี

○ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำทางการ พัฒนาด้วยหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม (3 ท่วง 2 เงื่อนไข) และมีโครงการพระราชดำริ

- ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ต้องอนุรักษ์ ต่อยอด สร้างมูลค่าได้อีกมาก

○ สินค้าเกษตรไทยเป็นที่ต้องการของตลาดโลก เช่น ผลไม้ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ควรมีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ให้ดีขึ้น วางแผนการบริหารสินค้าไม่ให้ล้นตลาด มีการถนอมอาหารและแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

- มุ่งสู่เกษตรกรรมยั่งยืน สินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ ตอบโจทย์ BCG และ SDGs

5. หลักการและเป้าหมายการขับเคลื่อนภาคเกษตรภายในปี 2565

จากความสำคัญของการขับเคลื่อนแผนระดับประเทศ จุดอ่อน จุดแข็งภาคเกษตรดังกล่าว นำมากำหนดเป็นหลักการและแนวทางในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ นโยบายรัฐบาล และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขับเคลื่อนภารกิจตั้งแต่ส่วนกลางจนถึงพื้นที่ให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีบุคลากรของกระทรวงในทุกระดับทุกสายงานเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนภาคเกษตร จึงขอ กำหนดหลักการและแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

หลักการ มุ่งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงให้บรรลุเป้าหมาย แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร วางรากฐานการทำงานของกระทรวงรองรับความปกติใหม่ (New Normal) และสร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวง

แนวทางดำเนินงานหลัก 3 ด้าน

1. ภารกิจเร่งด่วนเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย

1.1 เร่งรัดงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวง เร่งผลักดันโครงการที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งหมด 4,010 โครงการ (ข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤศจิกายน 2563) แบ่งเป็นงานพัฒนาแหล่งน้ำ 3,481 โครงการ (ดำเนินการแล้วเสร็จ 3,206 โครงการ อยู่ระหว่างดำเนินการ/ก่อสร้าง 87 โครงการ อยู่ระหว่างเตรียมความพร้อม 159 โครงการ และอยู่ระหว่างขับเคลื่อนเข้าสู่การเตรียมความพร้อม 29 โครงการ) และโครงการพัฒนาด้านการเกษตรและส่งเสริมอาชีพ ซึ่งมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี รวมทั้งสิ้น 529 โครงการ โดยโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จ สำหรับโครงการที่ติดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เช่น การขอใช้พื้นที่ การจัดหาแหล่งงบประมาณ เป็นต้น ขอให้หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบเร่งหาทางดำเนินการให้เรียบร้อย โดยเร่งนำมาปรึกษาหารือหาทางออกร่วมกัน เพื่อให้กระทรวงสามารถดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จและทำประโยชน์แก่ราษฎรตามพระราชปณิธานของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ต่อไป ทั้งนี้ มอบหมายผู้ช่วยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายวิชัย ไตรสุรัตน์)

สรุปผลการดำเนินงานในปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกระทรวง กรณีที่ไม่สามารถดำเนินงาน/โครงการได้ หรือการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดให้ระบุสาเหตุและเหตุผลประกอบ รวมทั้ง ให้กำกับดูแลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ อ.ปลวกแดง ให้มีการดำเนินงานเป็นระบบและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

1.2 ขยายพื้นที่เกษตรทฤษฎีใหม่สร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรฐานราก ส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่เกษตรกรรมไม่มากนักทำการผลิตแบบเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีแหล่งน้ำในการทำการเกษตรของตนเอง โดยเร่งขับเคลื่อนโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งได้รับจัดสรรงบประมาณตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ วงเงิน 9,805,707,000 บาท ให้บรรลุเป้าหมายการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกษตรกร 64,144 ราย จ้างแรงงาน 32,072 ราย ในพื้นที่ 4,009 ตำบล โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยกำลังเร่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ มีบางประเด็นที่ต้องทบทวนและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อปรับปรุงรายละเอียดโครงการให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ยกระดับศักยภาพแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรในระบบแปลงใหญ่ โดยขยายผลจากการดำเนินงานในปี 2563 ที่สามารถผลักดันพื้นที่เกษตรสู่ระบบแปลงใหญ่จำนวน 6,735 แปลง เกษตรกร 372,638 ราย พื้นที่ 6,082,115 ไร่ ลดต้นทุนการผลิตได้ร้อยละ 15.18 เพิ่มผลผลิตได้ร้อยละ 18.92 ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรรวมทั้งหมด 3,087 แปลง ประเมินมูลค่าเพิ่มจากการลดต้นทุนการผลิตและการเพิ่มผลผลิตสะสมในปี 2562 รวม 36,180.25 ล้านบาท โดยในปี 2564 ต้องเร่งผลักดันการวางแผนการผลิตตามหลัก “การตลาดนำการผลิต” และทำแผนธุรกิจเป็นรายแปลง ผลักดันการใช้เครื่องจักรกลเกษตร เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่/เกษตรอัจฉริยะ ที่จำเป็นในระดับที่แปลงใหญ่สามารถบริหารจัดการต้นทุนได้ โดยเร่งขับเคลื่อนโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินฯ ให้บรรลุเป้าหมายมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นเจ้าภาพหลัก ต้องเร่งผลักดันให้วิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

1.4 ผลักดันการสร้างเกษตรมูลค่าสูง ตามเป้าหมายกิจกรรมปฏิรูป (Big Rock) ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ (ฉบับปรับปรุง) กำหนดให้กระทรวงเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก มีเป้าหมายเน้นการปรับโครงสร้างการผลิตจากเกษตรแบบดั้งเดิมพัฒนาไปสู่เกษตรสมัยใหม่ที่มีมูลค่าสูง (High Value Added) โดยนำองค์ความรู้การวิจัยพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิต โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องขับเคลื่อน ดังนี้

- 1) ปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำและไม่เหมาะสมกับพื้นที่ ไปสู่การปลูกพืชเลี้ยงปศุสัตว์ และประมงที่มีมูลค่าสูง
- 2) สนับสนุนการทำการเกษตรแบบรวมผลิตและรวมจำหน่าย (เกษตรแปลงใหญ่ หรือสหกรณ์) ตามความเหมาะสมกับศักยภาพของเกษตรกร
- 3) ขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร อย่างเหมาะสมเพียงพอ ทั่วถึง และเป็นธรรม
- 4) พัฒนาคลังสตอร์พันธุพืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร (Agricultural Biodiversity)
- 5) พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็ง และส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่ (Service Provider) อย่างครบวงจร
- 6) สร้างผู้ประกอบการเกษตร (Smart Farmer)
- 7) ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร และใช้ประโยชน์จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม

8) เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหารและเศรษฐกิจชีวภาพตามแนวทาง BCG

รวมทั้ง แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 (พ.ศ. 2564-2565) ได้กำหนดให้ “การสร้างเกษตรมูลค่าสูง” เป็นประเด็นหลักตามแนวทางการยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งกระทรวงต้องกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนที่ชัดเจนและหา “ตัวช่วย” โดยต้องทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ภาครัฐ เอกชน สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา สหกรณ์ สถาบันเกษตรกร และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดแนวทางและบทบาทการทำงานของแต่ละภาคส่วนให้เกิดความร่วมมือในการผลักดันเป้าหมายร่วมกัน

1.5 พัฒนาช่องทางเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ ต้องพัฒนา “ข้อมูลวางแผนการผลิต” เร่งผลักดันการเชื่อมโยงข้อมูลแนวโน้มความต้องการสินค้าเกษตรของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ผู้ผลิตคือเกษตรกรอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง น่าเชื่อถือ เกิดความมั่นใจในการวางแผนการผลิต สามารถบริหารความเสี่ยงไม่ให้เกิดภาวะสินค้าล้นตลาด เพิ่มผลตอบแทนและรายได้ของเกษตรกรให้ “ทำน้อย ได้มาก” โดยมีความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์อย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ต้องพัฒนา “ช่องทางการจำหน่าย” โดยส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งในรูปแบบ “offline” ส่งเสริมตลาดในระดับชุมชน ร้านค้าสหกรณ์ การรวมกลุ่มแปรรูปจำหน่ายเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับบริษัทเอกชน การจับคู่ธุรกิจหรือส่งเสริมให้แปลงใหญ่จับคู่กับ Modern Trade เพื่อให้มีตลาดที่ชัดเจน และรูปแบบ “online” ให้เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์จำหน่ายได้เองผ่าน Platform ต่าง ๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชน โดยต้องเร่งส่งเสริมองค์ความรู้การตลาด online ถอดบทเรียนตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ และนำเสนอจุดใจให้เกษตรกรที่มีศักยภาพเพียงพอดำเนินการในช่องทางดังกล่าว ซึ่งการขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรในขณะนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินงานร่วมกับบริษัท ทีซีซี กรุ๊ป จำกัด ในการสนับสนุนการจำหน่ายสินค้าเกษตรผ่านช่องทางตลาดทิพย์นิมิตร และมีความร่วมมือกับกระทรวงกลาโหม ในการนำสินค้าเกษตรไปจำหน่ายให้กับค่ายทหารซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางให้กับกลุ่มเกษตรกร รวมทั้ง ในช่วงเทศกาลปีใหม่นักงานเศรษฐกิจการเกษตรมีโครงการ “ช้อปวิถีใหม่ ส่งสุขทั่วไทยถึงหน้าบ้าน” เพื่อเป็นช่องทางการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตรให้แก่ผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ได้ให้แนวทางการทำงานกับทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเกษตรต่างประเทศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ รวดเร็วถูกต้อง ผ่านกลไกที่จะผลักดันให้เป็นรูปธรรมโดยใช้แนวทาง “DIETC” ประกอบด้วย

D - Digital เราต้องเป็นรัฐบาลดิจิทัล

I - Information ข้อมูลข่าวสาร big data ที่ใช้เพื่อการตัดสินใจและวางนโยบายของเกษตรกร ภาครัฐ ธุรกิจและประชาชน

E - Empowerment การเสริมพลัง สร้างความเข้มแข็งให้ทั้งข้าราชการ เพื่อสามารถให้บริการสร้างเกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ สร้างผู้บริโภคให้เชื่อมั่นภาคการเกษตร และสร้างคนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร

T - Technology ผลักดันการวิจัย พัฒนา สร้างนวัตกรรม ตลอดห่วงโซ่การผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพ

C - Communication การสื่อสารในทุกมิติและทุกระดับภายในกระทรวงและภายนอกกระทรวง ภายในประเทศและในเวทีระหว่างประเทศ นักวิจัยกับเกษตรกร เหล่านี้ล้วนสำคัญ

“DIETC” จะทำให้เราผลักดันการเป็นครัวของโลก นำอาหารไปสู่ประเทศคู่ค้า สร้าง ไม่ใช่แค่กินดี อยู่ดี แต่จะทำให้โลกได้อย่างยั่งยืน นโยบาย “3S (Safety Security Sustainability) เชื่อมโลก เชื่อมไทย” ทำให้เกษตรกรเราเชื่อมต่อกันทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และต่างประเทศ

1.6 ผลักดันการพัฒนา Big Data อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญให้กับเกษตรกร ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนการผลิต การจัดการสินค้า เกษตร และการบริหารนโยบายบนพื้นฐานข้อมูลที่ต้องการ โดยผลักดันการจัดทำ Big Data ภาคเกษตรของกระทรวง ให้แล้วเสร็จประมาณร้อยละ 60-70 ในปี 2565 ในระดับที่สามารถวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเป็นข้อเสนอทางเลือก ในการผลิตการบริหารการผลิตให้สอดคล้องกับตลาดให้เกษตรกร ภาคเอกชน และมีข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการสินค้าเกษตร เป็น Model ทางเลือกในการบริหารนโยบายในภาวะต่าง ๆ โดยเร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง บูรณาการข้อมูลจากทุกหน่วยงานในสังกัด กำหนดมาตรฐานข้อมูลกลาง ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ในมิติต่างๆ ผลักดันการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ (National Agriculture Big Data Center: NABC) ในการดำเนินงานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ จะเร่งพัฒนา Application สำหรับการให้บริการทางเกษตร ที่เกษตรกรสามารถใช้ได้ง่าย และเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมและสื่อสารสร้างการรับรู้ข้อมูลด้านการเกษตร เช่น การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การบันทึกข้อมูลการผลิตแบบอัตโนมัติจากเกษตรกรรายบุคคล และบูรณาการบริการต่าง ๆ แบบ One Stop Services ผ่าน Application เป็นต้น

1.7 ยกระดับ ศพก. ศูนย์พัฒนา Smart Farmer ครบวงจร โดยการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 882 ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย 11,559 ศูนย์ กระทรวงได้ผลักดันให้ ศพก. เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด ด้านพืช ด้านประมง ด้านปศุสัตว์แก่เกษตรกร รวมทั้งการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ มาอย่างต่อเนื่อง ถึงเวลาที่ต้องยกระดับศูนย์ ศพก. ให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา Smart Farmer และ Young Smart Farmer ที่ปัจจุบันกระทรวงสามารถพัฒนาได้แล้วรวม 1,135,216 ราย ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยเร่งพัฒนา ให้ ศพก. มีความพร้อมเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ สนับสนุนองค์ความรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติ เป็นช่องทางนำเสนอแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจ มีการออกแบบกำหนดหลักสูตรการพัฒนาเป็นลำดับขั้น และต่อเนื่องร่วมกับศูนย์เครือข่ายต่าง ๆ และศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center : AIC) ที่กระทรวงขับเคลื่อนอยู่ รวมทั้งศูนย์ของภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้เข้ารับการอบรมเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร รวมทั้งการสร้างมาตรฐานวิชาชีพ เกษตรกรรม เพื่อจูงใจให้ลูกหลานเกษตรกร คนรุ่นใหม่และผู้สนใจมาทำอาชีพเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น โดยมอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตรไปดำเนินการพัฒนา ศพก. ให้ครบวงจร และเชื่อมโยงกับ AIC และศูนย์เครือข่าย ด้านต่าง ๆ เช่น ศูนย์ปฏิบัติการน้ำอัจฉริยะ (Smart Water Operation Center: SWOC) ของกรมชลประทาน

1.8 ปรับปรุงกลไกและคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ โดยจะพิจารณาปรับปรุงกลไก คณะกรรมการในระดับจังหวัดและคณะทำงานระดับอำเภอให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทภารกิจของ หน่วยงานในพื้นที่ และสามารถดำเนินการในลักษณะ Single Command ได้ ผลักดันให้เกษตรกรและสหกรณ์จังหวัด ปฏิบัติงานในภารกิจของปลัดกระทรวงในระดับจังหวัด เป็นแกนกลางในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น คณะทำงานระดับอำเภอ ต้องทำงานเป็น “ทีมเกษตร” เน้นความร่วมมือ การทำงานแบบไม่เป็นทางการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใช้ Application เช่น Line Zoom เป็นต้น ในการสื่อสาร การประชุม ปรีกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว สามารถดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

1.9 มอบหมายรองปลัดกระทรวงดูแลการขับเคลื่อนระดับพื้นที่ โดยจะมีการแบ่งพื้นที่ 4 ภาคให้ท่าน รองปลัดกระทรวงทั้ง 4 ท่าน โดยจะเป็นที่เลี้ยงที่ทำงานใกล้ชิดกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ควบคุมและ กำกับดูแลการดำเนินงานตามนโยบาย/โครงการสำคัญของกระทรวงที่จังหวัดได้รับมอบหมาย แก้ไขปัญหาอุปสรรค การทำงานในพื้นที่ แนะนำแนวทางการดำเนินงานให้แก่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อให้การขับเคลื่อน ภารกิจของกระทรวงในระดับพื้นที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึงมากขึ้น

1.10 ปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบให้ทันสมัยเข้าถึงเกษตรกร โดยจะมีการทบทวนแผนการประชาสัมพันธ์ของกระทรวง เพื่อปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์และบูรณาการช่องทางการสื่อสารที่มีอยู่ทั้งหมดของกระทรวง พัฒนาโต๊ะข่าว สนับสนุนทีมโฆษกกระทรวงเพื่อการสื่อสารทุกมิติ ทั้ง “รุก รับ ปรับ แก้” พัฒนารูปแบบการแสดงผลงาน สร้างการรับรู้ให้ประชาชน ผลักดันการใช้สื่อสมัยใหม่ เน้นการสื่อสาร 2 ทาง และสร้างการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายการกระจายข่าวสาร ผลงานของกระทรวง และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร เพื่อให้การใช้งบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร

2.1 การแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 โดยดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาและเยียวยาเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบให้ครบถ้วนตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด การจ้างแรงงานในโครงการต่าง ๆ แก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรผันผวนจากปัจจัยภายนอก กำลังซื้อที่ลดลง ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรมีปัญหา ในระยะสั้นใช้กลไกสหกรณ์ในการบริหารจัดการสินค้าในพื้นที่ ส่งเสริมการทำการตลาดออนไลน์โดยร่วมมือกับภาคเอกชนดำเนินการ ในระยะยาวต้องผลักดันให้มีการผลิตสินค้าคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัย ตามความต้องการของตลาดโลกหลังโควิด-19

2.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร ต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมรับและบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติด้านการเกษตร ติดตามสภาพปัญหาต่างๆ อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะปัญหาหมอกควัน PM2.5 ได้มอบหมายรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประยูร อินสกุล) ดำเนินการ ปัญหาอุทกภัย น้ำไหลหลากและวาตภัย ภัยแล้งที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือประสบอยู่ในบางพื้นที่โดยเฉพาะนอกเขตชลประทาน ต้องเร่งแก้ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช สัตว์ ประมง โดยเฉพาะโรคและแหล่งที่ระบาดเพิ่มขึ้น รวมถึงการปรับปรุงและรายงานข้อมูลอย่างเป็นปัจจุบัน ต้องร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกภาพ เพื่อให้สามารถพยากรณ์และคาดการณ์สถานการณ์ภัยพิบัติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อจะได้เตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องและทันท่วงที

2.3 การรับเรื่องราวร้องทุกข์และการเยี่ยมเยียนพี่น้องเกษตรกร ในปี 2563 ที่ผ่านมามีการประสานแก้ไข ปัญหาข้อร้องเรียน การชุมนุมร้องเรียนของเกษตรกร โดยกระทรวงได้บริหารจัดการเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ รวม 8,291 เรื่อง (ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเงินเยียวยาเกษตรกรกว่า 5,200 เรื่อง) ได้รับการแก้ไขปัญหา 7,453 เรื่อง (คิดเป็นร้อยละ 90) ดังนั้น จึงขอให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงให้ความสำคัญในการดูแลอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรทั้งในกรณีที่เกษตรกรมีความเดือดร้อนมาร้องทุกข์ที่สถานีราชการโดยตรง หรือผ่านช่องทางต่าง ๆ ขอให้ดำเนินการโดยเร็ว และพัฒนาช่องทางให้เข้าถึงได้ง่าย รวมทั้งขอให้หน่วยงานในพื้นที่ออกเยี่ยมเยียนเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เพื่อลดช่องว่างและสร้างเครือข่ายระหว่างเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ สร้างความเข้าใจร่วมกัน สามารถป้องกัน บรรเทาปัญหาที่อาจทวีความรุนแรงได้ กรณีรองปลัดกระทรวง ผู้ตรวจราชการกระทรวงหรือหัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดหรือเยี่ยมเยียนเกษตรกร หากมีเกษตรกรยื่นเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ ขอให้รับเรื่องดังกล่าวและแจ้งสำนักบริหารกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและรับเรื่องร้องเรียนดำเนินการ เพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

2.4 การแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เกษตรกร โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน ซึ่งเป็นกองทุนแก้ไขปัญหาหนี้สินและที่ดินให้กับเกษตรกรโดยตรง ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2534 ปัจจุบันสามารถช่วยเหลือเกษตรกรกว่า 307,214 ไร่ ให้แก่เกษตรกร 34,641 ราย วงเงินรวมกว่า 7,926 ล้านบาท ทั้งนี้ ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้สามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ต้องมีการติดตามประเมินผลเกษตรกรที่ได้รับการช่วยเหลือว่าสามารถทำการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ รวมทั้ง จะผลักดันให้กองทุนอื่น ๆ ที่กระทรวงรับผิดชอบ มีส่วนสนับสนุน พื้นฟูและต่อยอดการสร้างเสริมความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพเกษตรกรแก่เกษตรกร รวมทั้ง ให้การสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรของกองทุนอื่น ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้เกษตรกรหลุดพ้นจากปัญหาหนี้สินอย่างแท้จริงและทำการเกษตรได้อย่างยั่งยืน

3. วางรากฐานการทำงานของกระทรวงรองรับความปกติใหม่ (New Normal)

3.1 สร้างเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจนและพัฒนา Smart Officer ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ให้ทุกหน่วยงานจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) ของข้าราชการ ให้ทุกคนมีความมั่นใจในการ “มีที่อยู่ มีที่ยืน และมีที่ไป” และเป็นการเตรียมคนให้มีความพร้อมเพื่อทำภารกิจของหน่วยงานได้อย่างต่อเนื่อง เพราะในอีก 5-10 ปีข้างหน้า จะมีข้าราชการเกษียณอายุจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งสำคัญและตำแหน่งระดับสูงของหน่วยงาน รวมทั้ง การเตรียมคนในภารกิจสำคัญ เช่น ทูตเกษตรที่ต้องไปประจำที่ต่างประเทศ หากไม่มีการเตรียมกำลังคนที่มีอายุราชการน้อย หรือกำลังคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่มากเพียงพอ อาจต้องพบกับความยากลำบากในการค้นหาผู้มีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพเหมาะสมกับตำแหน่งที่ว่างลงในอนาคตได้ นอกจากนี้ ขอให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญเรื่องการคัดเลือกเจ้าหน้าที่เข้าสู่หน่วยงาน เน้นรับบุคคลที่มีความพร้อมทั้งความรู้ตามภารกิจและมีทักษะทันสมัย สำหรับเจ้าหน้าที่ปัจจุบัน ขอให้เร่งสร้างความตระหนักรู้ ในการพัฒนาตนเองตลอดเวลาและความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนับจากนี้ ขอให้สร้างทีม “Young Smart Officer” เป็นเครือข่ายคนรุ่นใหม่ของกระทรวงในการขับเคลื่อนภารกิจ โดยเฉพาะการดูแลเกษตรกรและประสานการทำงานกับเครือข่าย Young Smart Farmer ในระดับพื้นที่ ทั้งนี้ มอบหมายกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประสานสำนักงาน ก.พ. และ สำนักงาน ก.พ.ร. ในการวางแผนอัตรากำลังคนให้สอดคล้องกับโครงสร้างองค์กรและบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลง

3.2 สร้างความตระหนักในวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยมร่วม และสร้างอัตลักษณ์ของกระทรวงรวมทั้งยกระดับสวัสดิการเพื่อคนกระทรวง โดยการกำหนดวัฒนธรรมกระทรวง เป็นแกนหลอมรวมเราชาวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ “มีคุณธรรม สร้างสรรค์ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง รับผิดชอบร่วมกัน” เป็นวัฒนธรรมและค่านิยมมุ่งผลสัมฤทธิ์และสร้างความผูกพัน ความรักในองค์กร พัฒนากิจกรม/โครงการ ที่สร้างความตระหนัก สร้างกระแสสังคมในหน่วยงานเพื่อสร้างค่านิยมร่วมและวัฒนธรรมใหม่ที่พึงประสงค์ เพื่อยกระดับพฤติกรรมของบุคลากรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทภารกิจที่เพิ่มขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สร้างอัตลักษณ์กระทรวง “Agri Challenge” หรือเราชาวเกษตรพร้อมท้าทายทุกสถานการณ์ รวมทั้งเร่งยกระดับสวัสดิการเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจูงใจให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามารับราชการและรักษาบุคคลเหล่านั้นให้อยู่ในกระทรวงอย่างมีความสุข

3.3 กำหนดตัวชี้วัดร่วมเพื่อสร้างพลังการขับเคลื่อนบูรณาการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้การขับเคลื่อนเป้าหมายตามยุทธศาสตร์และนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องกำหนดเจ้าภาพขับเคลื่อนในแต่ละเป้าหมายให้ชัดเจน โดยกำหนดตัวชี้วัดร่วมและตัวชี้วัดหลักของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกระดับทุกหน่วยงาน เป็นกรอบในการประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมาย ผลักดันให้มีการร่วมวางแผนกำหนดโครงการ/กิจกรรม ตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินการ รวมทั้งการถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดในทุกระดับทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

3.4 ปรับปรุงโครงสร้าง อำนาจหน้าที่และบทบาทของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงให้สอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวและแนวทางการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาที่สำคัญ เช่น การเกษตรสมัยใหม่ เกษตรอัจฉริยะ เกษตรชีวภาพ การวิจัย พัฒนาและบริหารจัดการพันธุ์พืช สัตว์ ประมง การพัฒนาระบบมาตรฐาน เป็นต้น ให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทั้งในเชิงการออกแบบนโยบาย วิจัยและพัฒนาขับเคลื่อนและส่งเสริมสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งประเด็นการพัฒนาอื่นๆ ที่สำคัญและเป็นจุดคานงัดในเชิงปฏิรูปการทำงานของกระทรวง

3.5 สร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวง ต้องปรับระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้มีความ “รวดเร็ว ถูกต้อง ตรงเป้า” ปรับระบบการสื่อสารองค์กรเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลัก กำหนดบทบาทแกนกลางในการขับเคลื่อนภารกิจและยุทธศาสตร์ของกระทรวงให้ชัดเจน โดยขอให้กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทำหน้าที่เป็นหน่วยเสนาธิการของกระทรวงอย่างแท้จริง เพื่อเป็นศูนย์กลางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศและแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นโยบายรัฐบาลและนโยบายของกระทรวง ทั้งในมิติของการจัดทำแผนงานและงบประมาณของกระทรวง และมีมติการเป็นหน่วยวางแผนและขับเคลื่อนเชิงกลยุทธ์ของกระทรวง เพื่อให้การขับเคลื่อนเชิงนโยบายของกระทรวงมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.6 สร้างหอบังคับการ (Control Tower) เพื่อตรวจสอบ ติดตาม การบริหารแผนงานและงบประมาณของกระทรวง โดยการพัฒนากระบวนการปฏิบัติการการบริหารแผนงานและงบประมาณของกระทรวง เป็นภาพรวมที่สามารถติดตาม ตรวจสอบการทำงานและการเบิกจ่ายงบประมาณของทุกหน่วยงานได้ทุกที่ ทุกเวลา มีแนวทาง/คู่มือการปฏิบัติงาน มีระบบกลไกในการกลั่นกรองแผนงาน/โครงการไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน สามารถบริหารแผนงาน/โครงการ การของงบประมาณและการบริหารงบประมาณระหว่างปีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลักดันให้ทุกหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ให้บรรลุเป้าหมาย บริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับลำดับความสำคัญในเชิงนโยบายของกระทรวง ทั้งนี้ มอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีของส่วนราชการในสังกัดกระทรวง เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.7 ทบทวนแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดให้เป็นแผนหลักด้านการเกษตรของกระทรวงในจังหวัดเพื่อบูรณาการงบประมาณและสร้างแนวร่วมการพัฒนา โดยการปรับปรุงระบบการวางแผนของกระทรวงในระดับจังหวัด ผลักดันให้แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดเป็นแผนหลักของการขับเคลื่อนการทำงานของกระทรวงในระดับจังหวัด ขอให้พิจารณาทบทวนให้มีความสอดคล้องกับแผนบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ โดยกำหนดให้ใช้แผนบริหารจัดการน้ำของจังหวัดเป็นตัวนำ “น้ำนำ” และขอให้หน่วยงานของกรมชลประทานในพื้นที่ประเมินปริมาณและความต้องการใช้น้ำและนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการเพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ ซึ่งแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัดจะเป็นกรอบการจัดทำค่าของงบประมาณระยะปานกลาง (MTEF) และการจัดทำงบประมาณประจำปีของทุกหน่วยงานของกระทรวงในจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับสภาพปัญหา/ความต้องการที่สำคัญจำเป็นในการพัฒนาเชิงพื้นที่ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ตำบลในการออกแบบแผนงาน/โครงการ เชื่อมโยงแผนพัฒนาทุกระดับ (จังหวัด/ภาค/กระทรวงส่วนกลาง) เพื่อให้การเสนอของงบประมาณของจังหวัดมีเป้าหมายการพัฒนาภาคเกษตรที่ชัดเจน และส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายหน่วยราชการและท้องถิ่นร่วมดำเนินการสามารถผลักดันการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดได้เร็วขึ้น

3.8 ให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงและผู้ตรวจราชการกรมเป็นผู้นำการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการในพื้นที่ โดยนอกจากการตรวจราชการปกติและตรวจบูรณาการตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดแล้ว ขอให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงเป็นผู้บูรณาการเพื่อผลักดันภารกิจและเป้าหมายของกระทรวงในระดับพื้นที่ โดยขอให้ทุกหน่วยงานให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจราชการด้วย

3.9 ผลักดันการศึกษาวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางด้านการเกษตรทุกด้าน โดยมีสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันงานวิจัยการเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานภาคการเกษตร ทั้งด้านทรัพยากร ดิน น้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ ปัจจัยการผลิต แรงงาน เทคโนโลยีการผลิตด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง สินค้าเกษตรแปรรูปแห่งอนาคตตามแนวโน้มความต้องการของตลาด รวมทั้งระบบโลจิสติกส์ทางการเกษตร โดยได้มอบหมายรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) กำกับดูแลการทบทวนและจัดทำแผนพัฒนาการวิจัยด้านการเกษตรของประเทศ โดยขอให้เน้นการกำหนดเป้าหมายและแนวทางให้สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สถานการณ์หลัง

การระบาดของโควิด-19 ที่ภาวะสุขอนามัยจะมีอิทธิพลต่อการค้าและการบริโภคอย่างมาก ผลักดันงานวิจัยที่จะเป็นแนวทางการแก้ปัญหาภาคการเกษตรเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการทำเกษตรกรรมของประเทศที่มุ่งเน้นแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบใหม่ๆ ผลักดันการประยุกต์ใช้งานวิจัยเชิงพาณิชย์แก่กลุ่มสตาร์ทอัพด้านการเกษตร ที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการมาช่วยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตให้กับการเกษตร รวมทั้งผลักดันการพัฒนางานวิจัยร่วมกัน ระหว่างกระทรวง หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัยเข้ามาสนับสนุนองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกร และนำผลงานวิจัยที่มีอยู่มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการทำเกษตรในยุคปัจจุบัน เพื่อให้เกษตรกรทั่วไปสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริง และสามารถแข่งขันในตลาดได้

ทั้งนี้ ในทุกภารกิจจะมีการมอบหมายผู้บริหาร ตั้งแต่รองปลัดกระทรวงที่ดูแลกลุ่มภารกิจต่าง ๆ และกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพที่ชัดเจนเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย จะมีการประชุมผู้บริหารของกระทรวงเป็นประจำทุกเดือนเพื่อติดตามกำกับกับการขับเคลื่อนและผลักดันให้ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดหลักของกระทรวง ทั้งในเรื่องผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร การผลิตภาคเกษตรเพิ่มขึ้น เกษตรกรมีรายได้ดี และมีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น โดยสิ่งสำคัญที่จะใช้ในการดำเนินงานต่อจากนี้จะเน้นเชื่อมโยงยุทธศาสตร์กับพันธกิจของกระทรวง “**เชื่อมโยงการบริหาร**” สร้างการสื่อสารนโยบายของกระทรวงไปยังผู้ปฏิบัติ “**แปลงสารให้ชัด**” บริหารจัดการให้สอดคล้องกับภารกิจ “**จัดสรรให้ถูก**” เพื่อให้การพัฒนาภาคการเกษตรบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด คือ “ภาคเกษตรมั่นคง เกษตรกรมั่งคั่ง ทรัพยากรเกษตรยั่งยืน” ต่อไป
